

การวิเคราะห์ความจำเป็นในการตรากฎหมายและการวิเคราะห์ผลกระทบ

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ....

กฎหมายใหม่   แก้ไข/ปรับปรุง   ยกเลิก

ส่วนราชการหรือหน่วยงานผู้เสนอ ..... คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ.....

๑. วัตถุประสงค์และเป้าหมายของภารกิจ

๑.๑ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของภารกิจคืออะไร

เพื่อให้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๑๓๐ (๘) และมาตรา ๒๖๗ (๕) เพื่อกำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ ให้สอดคล้องกับบทบัญญัติมาตรา ๒๐๐ ถึงมาตรา ๒๑๔ ของรัฐธรรมนูญ ที่กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญ ประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจำนวนเก้าคน มีคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ เขตอำนาจศาลรัฐธรรมนูญในการพิจารณาวินิจฉัยคดี การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ องค์คณะตุลาการ และการทำคำวินิจฉัย เพื่อให้การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ เป็นไปโดยยุติธรรมและมีประสิทธิภาพ

๑.๒ ความจำเป็นที่ต้องทำภารกิจ

มาตรา ๑๓๐ (๘) ของรัฐธรรมนูญ บัญญัติให้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ประกอบกับมาตรา ๒๖๗ ของรัฐธรรมนูญ บัญญัติให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจัดทำร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญให้แล้วเสร็จภายในสองร้อยสี่สิบวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ

หากไม่ทำภารกิจนั้นจะมีผลประการใด

เป็นการไม่ดำเนินการตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ

๑.๓ การดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์มีกี่ทางเลือก มีทางเลือกอะไรบ้าง

แต่ละทางเลือกมีข้อดีข้อเสียอย่างไร

ไม่มีทางเลือกอื่น เนื่องจากรัฐธรรมนูญบัญญัติให้มีกฎหมายนี้

๑.๔ มาตรการที่บรรลุวัตถุประสงค์ของภารกิจคืออะไร

(๑) กำหนดเขตอำนาจการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อกำหนดขอบเขตของเรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญสามารถรับไว้พิจารณาวินิจฉัยได้ ซึ่งนอกจากเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแล้ว ประชาชนที่ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายอันเนื่องมาจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ ย่อมมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้

(๒) กำหนดวิธีการได้มาซึ่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ โดยกำหนดให้มีการคัดเลือกและการสรรหาเพื่อให้ได้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบสูง มีความกล้าหาญในการปฏิบัติหน้าที่ และมีพฤติกรรมทางจริยธรรมเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม รวมตลอดทั้งมีทัศนคติที่เหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่

(๓) กำหนดวิธีการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ โดยกำหนดให้การพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญใช้ระบบไต่สวนโดยให้ศาลมีอำนาจค้นหาความจริง ไม่ว่าจะเป็นครุณหรือเป็นโทษแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้และข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ

(๔) กำหนดกระบวนการคัดค้านและถอนตัวของตุลาการ โดยกำหนดเหตุที่จะทำใ้กระบวนการพิจารณาและวินิจฉัยคดีเป็นไปโดยไม่มีคามยุติธรรม

(๕) กำหนดองค์คณะตุลาการ วิธีการพิจารณาคดี การทำคำวินิจฉัยและการเปิดเผยผลการวินิจฉัย โดยมีกระบวนการขั้นตอนและระยะเวลาที่ชัดเจน เปิดโอกาสให้มีการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และเปิดเผยผลการวินิจฉัย เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรวมถึงประชาชนได้รับความเป็นธรรม โปร่งใส และตรวจสอบได้

(๖) กำหนดบทเฉพาะกาล รองรับคดีใ้ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ บรรดาที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ ยังคงอยู่ในตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะครบวาระตามที่กำหนด และรองรับข้อกำหนด ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของศาลที่ออกตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้มีผลใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ จนกว่าจะมีระเบียบ ข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง หรือมติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ นอกจากนี้ ยังรองรับการดำเนินการไต่สวน หรือการดำเนินการอื่นใดตามหน้าที่และอำนาจของศาลซึ่งดำเนินการก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้ถือว่ากรนั้นเป็นการดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

๑.๕ การกึ่งนั้นจะแก้ไขปัญหาหรือข้อบกพร่องนั้นได้เพียงใด

การกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ จะทำให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบถึงสิทธิของตนได้ถูกต้องและชัดเจน และการกำหนดกระบวนการและระยะเวลาไว้ชัดเจนจะทำให้การพิจารณาคดีมีแนวทางที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๑.๖ ผลสัมฤทธิ์ของภารกิจคืออะไร

กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญและควบคุมการปฏิบัติหน้าที่หรือการกระทำใดไม่ให้ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีความเป็นอิสระปฏิบัติหน้าที่โดยสุจริตและเป็นธรรม และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนอย่างเป็นธรรม รวมตลอดถึงการพิจารณาและวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัดความสัมฤทธิ์ของกฎหมายมีอย่างไร

ปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญลดน้อยลง และประชาชนมีช่องทางในการได้รับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้

- ๑.๗ การทำภารกิจสอดคล้องกับพันธกรณีและความผูกพันตามหนังสือสัญญาที่ประเทศไทย มีต่อรัฐต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศใด ในเรื่องใด
ไม่มี
- การดำเนินการดังกล่าวจะเป็นผลดีหรือก่อให้เกิดภาระแก่ประเทศไทยหรือไม่ อย่างไร
ไม่มี

๒. ผู้ทำภารกิจ

- ๒.๑ เมื่อคำนึงถึงประสิทธิภาพ ต้นทุน และความคล่องตัวแล้ว เหตุใดจึงไม่ควรให้เอกชน ทำภารกิจนี้
- เนื่องจากเป็นภารกิจที่เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ และการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ จึงเป็นหน้าที่และอำนาจของ ศาลรัฐธรรมนูญตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้
- ภารกิจนี้ควรทำร่วมกับเอกชน หรือไม่ อย่างไร
- ไม่ควรทำร่วมกับเอกชนเนื่องจากเป็นภารกิจพื้นฐานในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของ ประชาชน และปกป้องสถานะความเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ซึ่งมีได้กำหนดให้เป็นภารกิจ ที่ต้องดำเนินการร่วมกับเอกชน

- ๒.๒ เมื่อคำนึงถึงประสิทธิภาพและประโยชน์ที่จะเกิดแก่การให้บริการประชาชน ควรทำ ภารกิจนี้ร่วมกับหน่วยงานอื่นหรือไม่ เพราะเหตุใด
- ไม่ควรทำภารกิจนี้ร่วมกับหน่วยงานอื่น เนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรตรวจสอบ ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ จึงควรเป็นองค์กรที่มีความเป็นอิสระไม่ถูกแทรกแซงจากองค์กรอื่น

- ๒.๓ ภารกิจดังกล่าวหากให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำ จะได้ประโยชน์แก่ประชาชน มากกว่าหรือไม่
- ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ เนื่องจากการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญนั้นเป็นภารกิจ หลักของศาลรัฐธรรมนูญโดยแท้ มิได้เกี่ยวกับการตอบสนองความต้องการหรือการให้บริการแก่ ประชาชนในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น

๓. ความจำเป็นในการตรากฎหมาย

- ๓.๑ การจัดทำภารกิจนี้มีความสอดคล้องกับเรื่องใด อย่างไร
- หน้าที่หลักของหน่วยงานของรัฐ (ตามภารกิจพื้นฐาน (Function)) ในเรื่องการอำนวยความสะดวก
ความยุติธรรมโดยการพิจารณาพิพากษาตัดสินคดี
- หน้าที่ของรัฐและแนวนโยบายแห่งรัฐ ในเรื่อง.....
- ยุทธศาสตร์ชาติ ในเรื่อง.....
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในเรื่อง.....
- แนวทางการปฏิรูปประเทศ ในเรื่อง.....

๓.๒ การทำภารกิจนั้นสามารถใช้มาตรการทางบริหารโดยไม่ต้องออกกฎหมายได้หรือไม่
ไม่ได้ เนื่องจากมาตรา ๑๓๐ (๘) ของรัฐธรรมนูญ บัญญัติให้การดำเนินการในเรื่องนี้
ต้องจัดทำเป็นกฎหมาย ไม่อาจใช้มาตรการทางบริหารแต่เพียงอย่างเดียวได้

ถ้าใช้มาตรการทางบริหารจะมีอุปสรรคอย่างไร
จะไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

๓.๓ ในการทำภารกิจนั้น เหตุใดจึงจำเป็นต้องตรากฎหมายในขณะนี้
เนื่องจากมาตรา ๑๓๐ (๘) ประกอบกับมาตรา ๒๖๗ (๕) ของรัฐธรรมนูญ บัญญัติให้
การดำเนินการในเรื่องนี้ต้องจัดทำเป็นกฎหมาย และให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจัดทำ
ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้แล้วเสร็จภายใน ๒๔๐ วัน นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ

๓.๔ การใช้บังคับกฎหมายและระยะเวลาในการใช้บังคับกฎหมาย

(ก) การใช้บังคับกฎหมาย

ต้องใช้บังคับพร้อมกันทุกท้องที่ทั่วประเทศ เนื่องจาก การดำเนินการภายใต้
ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เกี่ยวกับการพิจารณาวินิจฉัยคดีที่เกี่ยวกับความชอบด้วย
รัฐธรรมนูญ และการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งต้องครอบคลุมพื้นที่ทั่ว
ประเทศ

ทอยยใช้บังคับเป็นท้องที่ ๆ ไป เนื่องจาก.....

ใช้บังคับเพียงบางท้องที่ เนื่องจาก.....

(ข) ระยะเวลาในการใช้บังคับกฎหมาย

ใช้บังคับทันทีที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เนื่องจากเป็นกฎหมายที่รัฐธรรมนูญ
บัญญัติให้มีขึ้น และกรณีดังกล่าวไม่มีความจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมในเรื่องใด

มีการทอระยะเวลาในการบังคับใช้เป็นเวลาเท่าใด เพราะเหตุใด.....

ควรกำหนดระยะเวลาการสิ้นสุดไว้ด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด.....

๓.๕ เหตุใดจึงไม่สมควรตราเป็นกฎในลักษณะอื่น เช่น ข้อบัญญัติท้องถิ่น
เนื่องจากมาตรา ๑๓๐ (๘) ของรัฐธรรมนูญ บัญญัติให้การดำเนินการในเรื่องนี้ต้องตราเป็น
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

๓.๖ ลักษณะการใช้บังคับ

ควบคุม (ข้ามไปข้อ ๓.๗) กำกับ/ติดตาม (ข้ามไปข้อ ๓.๘) ส่งเสริม

ระบบผสม (ทั้งควบคุมและส่งเสริม)

เหตุใดจึงต้องใช้ระบบดังกล่าว

เนื่องจากการพิจารณาและวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญมีขึ้นภายหลังจากมีการยื่นคำร้อง
ต่อศาลว่ามีการกระทำขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จึงมีลักษณะเป็นการตรวจสอบการกระทำที่เกิดขึ้น
มิได้เป็นการดำเนินการในลักษณะป้องกันการกระทำผิด

๓.๗ การใช้ระบบอนุญาตในกฎหมาย

๓.๗.๑ เพราะเหตุใดจึงกำหนดให้ใช้ระบบอนุญาต หรือใช้ระบบอื่นที่มีผลเป็นการควบคุม

ไม่มี

๓.๗.๒ มีการกำหนดค่าธรรมเนียมการอนุญาตหรือไม่ ถ้ามี มีความจำเป็นอย่างไร มีความคุ้มค่าต่อภาระที่เกิดแก่ประชาชนอย่างไร

ไม่มี

๓.๗.๓ มีหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจในการอนุมัติอนุญาตหรือไม่ อย่างไร

ไม่มี

๓.๗.๔ มีขั้นตอนและระยะเวลาที่แน่นอนในการอนุญาตหรือไม่

ไม่มี

๓.๗.๕ มีการเปิดโอกาสให้อุทธรณ์การปฏิเสธคำขอ การให้ยื่นคำขอใหม่ หรือไม่ อย่างไร

ไม่มี

๓.๘ การใช้ระบบคณะกรรมการในกฎหมาย

๓.๘.๑ กฎหมายที่จะตราขึ้นมีการใช้ระบบคณะกรรมการ หรือไม่

ไม่มี มีเพียงการใช้ระบบองค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

มีความจำเป็นอย่างไร

เนื่องจากเป็นเรื่องที่ต้องการความรอบคอบและเป็นหลักประกันในการพิจารณา วินิจฉัยคดีให้เป็นไปโดยยุติธรรม

๓.๘.๒ คณะกรรมการที่กำหนดขึ้นมีอำนาจซ้ำซ้อนกับคณะกรรมการอื่นหรือไม่

ไม่มี

หากมีความซ้ำซ้อน จะดำเนินการอย่างไรกับคณะกรรมการอื่นนั้น

ไม่มี

๓.๘.๓ องค์ประกอบของคณะกรรมการมีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือนายกรัฐมนตรี หรือหัวหน้าส่วนราชการหรือไม่

ไม่มี

เหตุใดจึงต้องกำหนดให้บุคคลดังกล่าวเป็นองค์ประกอบของคณะกรรมการ

ไม่มี

๓.๙ มีกรอบหรือแนวทางการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่หรือไม่ อย่างไร

การปฏิบัติหน้าที่ของศาลโดยองค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีกรอบหรือแนวทางการใช้ดุลพินิจตามที่มีการกำหนดไว้ในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ

๓.๑๐ ประเภทของโทษที่กำหนด

โทษทางอาญา

โทษทางปกครอง

ระบบผสม

๓.๑๑ การกำหนดโทษทางอาญาจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายสัมฤทธิ์ผล เพราะเหตุใด
เป็นมาตรการลงโทษสำหรับผู้ที่จะละเมิดอำนาจศาล เพื่อให้ศาลมีอำนาจรักษาความสงบ
เรียบร้อยของการพิจารณาคดี เพื่อให้การพิจารณาคดีดำเนินไปโดยสงบเรียบร้อย และรวดเร็ว

๓.๑๒ ความผิดที่กำหนดให้เป็นโทษทางอาญาเป็นความผิดที่มีความร้ายแรงอย่างไร

ความผิดในกรณีละเมิดอำนาจศาลเป็นความผิดที่ไม่ร้ายแรง โดยมีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน
หนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ในกรณี ศาลอาจใช้ดุลพินิจที่จะลงโทษ
ทางอาญาหรือไม่ก็ได้ เพราะมีทางเลือกอื่นในการลงโทษด้วย กล่าวคือ การตักเตือน และไล่ออกจาก
บริเวณศาล ทั้งนี้ ศาลจะพิจารณาเท่าที่จำเป็นตามพฤติการณ์แห่งกรณี

๔. ความซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น

๔.๑ การดำเนินการตามภารกิจในเรื่องนี้มีกฎหมายอื่นในเรื่องเดียวกันหรือทำนองเดียวกัน
หรือไม่

ไม่มี

๔.๒ กรณีที่มีกฎหมายขึ้นใหม่ เหตุใดจึงไม่ยกเลิก แก้ไขหรือปรับปรุงกฎหมายในเรื่องเดียวกัน
หรือทำนองเดียวกันที่มีอยู่

เนื่องจากมาตรา ๑๓๐ (๘) และมาตรา ๒๖๗ (๕) ของรัฐธรรมนูญ ให้มีพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ โดยให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
จัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่หรือแก้ไขเพิ่มเติมก็ได้ จึงจำเป็นต้องจัดทำ
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญขึ้น ทั้งนี้ เดิมมีข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา
และการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๔๐ กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญ
ซึ่งข้อกำหนดดังกล่าวไม่ได้มีลักษณะเป็นพระราชบัญญัติที่จะต้องบัญญัติให้ยกเลิกในพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญนี้

๕. ผลกระทบและความคุ้มค่า

๕.๑ ผู้ซึ่งได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมาย

หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงาน ประชาชน

ผู้มีหน้าที่ตามร่างกฎหมายหรือที่จะได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมายนั้นโดยตรง
ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง องค์กรอิสระ เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนที่ถูกละเมิด
สิทธิเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ

ผู้ที่อยู่ในพื้นที่ที่อาจได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมาย

๕.๒ ผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่บุคคลดังกล่าว

ด้านเศรษฐกิจและสังคม

- เชิงบวก

การพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญ มีผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของประชาชนในวงกว้าง เนื่องจากเป็นองค์กรที่ตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญที่เป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ดังนั้น หากการพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญเป็นไปด้วยความยุติธรรมและมีประสิทธิภาพ ย่อมส่งผลดีต่อการพัฒนาประเทศในทุกด้าน

ผู้ได้รับผลกระทบเชิงบวก

หน่วยงานของรัฐ และประชาชนทุกภาคส่วน

- **เชิงลบ**

ไม่มี

ผู้ได้รับผลกระทบเชิงลบ

ไม่มี

๕.๓ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลในเรื่องใดบ้างที่ต้องถูกจำกัด

สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย สิทธิในทรัพย์สิน และเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และเสรีภาพทางวิชาการ

การจำกัดนั้นเป็นการจำกัดเท่าที่จำเป็นหรือไม่ อย่างไร

เป็นการจำกัดเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อให้การพิจารณาและวินิจฉัยคดีเป็นไปโดยยุติธรรมและมีประสิทธิภาพ

๕.๔ ประโยชน์ที่ประชาชนและสังคมจะได้รับ

๕.๔.๑ ประชาชนจะมีการดำรงชีวิตที่ดีขึ้นเพียงใด และเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนมากน้อยเพียงใด

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาและวินิจฉัยคดีโดยยุติธรรมและมีประสิทธิภาพ ย่อมเป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม เพราะเป็นการประกันสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนตามรัฐธรรมนูญมิให้ถูกล่วงละเมิด และป้องกันมิให้มีการกระทำหรือการตรากฎหมายที่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ

๕.๔.๒ เศรษฐกิจหรือสังคมมีการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้เพียงใด

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญมีบทบาทในการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน ซึ่งหากการใช้บังคับกฎหมายฉบับนี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมทำให้ประชาชนและสังคมตระหนักถึงความสำคัญของรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ อันเป็นพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อันจะส่งผลดีต่อความน่าเชื่อถือทางการเมือง ในระบอบประชาธิปไตยทั้งในประเทศและต่างประเทศ และเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในด้านอื่น ๆ ต่อไปด้วย

การประกอบกิจการเป็นไปโดยสะดวกหรือลดต้นทุนของผู้ประกอบการได้มากน้อยเพียงใด

ไม่มี

ยกระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้มากนัก เพียงใด

ไม่มี

และส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาได้มากนักเพียงใด

ไม่มี

๕.๔.๓ เสริมสร้างประสิทธิภาพหรือนวัตกรรมในการปฏิบัติราชการอย่างไร

ไม่มี

สามารถลดงบประมาณแผ่นดินได้มากนักเพียงใด

ศาลรัฐธรรมนูญมีบทบาทในการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ รวมถึงการอนุมัติโครงการหรือจัดสรรเงินงบประมาณที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งจะทำให้การใช้จ่ายงบประมาณมีความรอบคอบ รัดกุม และควบคุมงบประมาณของประเทศได้มาก

๕.๔.๔ วิธีการและระยะเวลาประเมินผลสัมฤทธิ์ ตลอดจนประโยชน์ที่ประชาชนและสังคมจะได้รับ ได้แก่

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาและวินิจฉัย

๕.๕ ความยุ่งยากที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามกฎหมาย

ไม่มี เนื่องจากเป็นหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งไม่มีผลกระทบต่อประชาชน

๕.๖ ความคุ้มค่าของภารกิจเมื่อคำนึงถึงงบประมาณที่ต้องใช้ ภาระหน้าที่ที่เกิดขึ้นกับประชาชนและการที่ประชาชนจะต้องถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพเทียบกับประโยชน์ที่ได้รับ

การดำเนินการตามร่างพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้จะทำให้มีการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ รวมถึงการอนุมัติโครงการหรือจัดสรรเงินงบประมาณ ซึ่งจะทำให้การใช้จ่ายงบประมาณมีความรอบคอบ รัดกุม และเกิดประโยชน์ต่องบประมาณของประเทศ โดยร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ไม่ได้สร้างหรือกำหนดภาระหน้าที่แก่ประชาชน และไม่มีผลกระทบต่อโครงสร้างองค์กรซึ่งจะส่งผลกระทบต่อภาระงบประมาณที่เพิ่มขึ้นเกินความจำเป็น

๖. ความพร้อมของรัฐ

๖.๑ ความพร้อมของรัฐ

(ก) กำลังคนที่คาดว่าจะต้องใช้

เป็นไปตามโครงสร้างองค์กรและกรอบอัตรากำลังของข้าราชการตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(ข) คุณวุฒิและประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ที่จำเป็นต้องมี

องค์คณะตุลาการต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด

(ค) งบประมาณที่คาดว่าจะต้องใช้ในระยะห้าปี โดยแยกเป็นงบดำเนินงานและงบลงทุน

งบประมาณปกติของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

- ๖.๒ ในกรณีที่เป็นร่างกฎหมายที่มีผลต่อการจัดตั้งหน่วยงานหรืออัตรากำลัง มีความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการกำหนดอัตรากำลังและงบประมาณ หรือไม่ อย่างไร
ไม่มี
- ๖.๓ วิธีการที่จะให้ผู้อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายมีความเข้าใจและพร้อมที่จะปฏิบัติตามกฎหมาย
- วิธีการสร้างความรับรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนผู้อยู่ภายใต้กฎหมาย
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ สามารถสร้างความรับรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ
  - การเข้าถึงข้อมูลของประชาชน
ในระหว่างการดำเนินการยกร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้จัดให้มีช่องทางในการเผยแพร่และรับฟังความเห็นจากประชาชนอย่างกว้างขวาง โดยการเผยแพร่ในเว็บไซต์และการจัดสัมมนารับฟังความคิดเห็นของประชาชน

๗. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

- ๗.๑ มีหน่วยงานอื่นใดที่ปฏิบัติภารกิจซ้ำซ้อนหรือใกล้เคียงกันหรือไม่ มีข้อเสนอแนะในการดำเนินการกับหน่วยงานนั้นอย่างไร
ไม่มี
- ๗.๒ มีความเกี่ยวข้องหรือมีผลกระทบต่อการทำงานของหน่วยงานอื่นหรือไม่ อย่างไร
ไม่มี
- ๗.๓ มีการบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นหรือไม่ อย่างไร
เนื่องจากการพิจารณาและวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญต้องกระทำโดยองค์กรที่มีความเป็นอิสระ และปราศจากการแทรกแซงจากองค์กรอื่น จึงไม่จำเป็นต้องมีการร่วมดำเนินการกับหน่วยงานอื่น
- ๗.๔ ผู้รักษาการตามกฎหมายได้แก่
ประธานศาลรัฐธรรมนูญ
การกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายเนื่องจากเป็นผู้ดำรงตำแหน่งสูงสุดในศาลรัฐธรรมนูญ

๘. วิธีการทำงานและตรวจสอบ

- ๘.๑ ระบบการทำงานที่กำหนดสอดคล้องกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือไม่
- เกิดประโยชน์สุขของประชาชน
  - เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ
  - มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ
  - ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น

- มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์
- ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ
- มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

๘.๒ การเปิดเผยการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๘.๒.๑ ในกฎหมายมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ของรัฐในเรื่องใดบ้าง แต่ละขั้นตอนใช้เวลาในการดำเนินการเท่าใด

(๑) ดำเนินการแต่งตั้งบุคคลซึ่งองค์กรอิสระแต่งตั้งให้เป็นตุลาการ ให้องค์กรอิสระดำเนินการเสนอชื่อบุคคลซึ่งองค์กรนั้นแต่งตั้งเป็นกรรมการสรรหาภายในยี่สิบวันนับแต่วันที่รับแจ้งจากเลขาธิการวุฒิสภา

(๒) ในกรณีที่มีการประกาศรับสมัครตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ให้เลขาธิการวุฒิสภาประกาศรายชื่อผู้เข้ารับการสรรหาให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปภายในสามวันนับแต่วันปิดรับสมัคร

(๓) ในกรณีที่ตุลาการจะพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกตุลาการใหม่ภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันก่อนวันที่ตุลาการครบวาระ แต่ถ้าตุลาการพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุอื่นนอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกตุลาการภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ตำแหน่งว่างลง

(๔) เมื่อมีผู้ร้องขอโดยมีหลักฐานตามสมควรว่าตุลาการผู้ใดพ้นจากตำแหน่ง ให้เลขาธิการวุฒิสภาเสนอเรื่องต่อประธานกรรมการสรรหาภายในห้าวันนับแต่วันที่ได้รับการร้องขอ

(๕) บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้น ย่อมมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีได้ โดยต้องยื่นคำร้องต่อศาลภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพดังกล่าว

(๖) บุคคลที่ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ถ้าผู้นั้นเห็นว่าการละเมิดนั้นเป็นผลจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน และให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญพร้อมด้วยความเห็นภายในหกสิบวันนับแต่วันที่รับคำร้องจากผู้ร้อง โดยให้แจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องทราบภายในสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาดังกล่าว

(๗) เมื่อมีผู้ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลส่งเรื่องให้คณะตุลาการภายในสองวันนับแต่วันที่หน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลได้รับคำร้อง และให้คณะตุลาการดังกล่าวมีอำนาจตรวจและมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยภายในห้าวันนับแต่วันที่รับเรื่องจากหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาล

(๘) เมื่อผู้ถูกร้องได้รับสำเนาคำร้อง ให้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับสำเนาคำร้อง หรือภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด

(๙) ผู้ร้องจะแก้ไขเพิ่มเติมคำร้อง หรือผู้ถูกร้องจะแก้ไขเพิ่มเติมคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ต้องยื่นคำร้องเสียก่อนวันที่ศาลกำหนดว่าจะมีคำวินิจฉัยไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

(๑๐) เมื่อศาลประกาศกำหนดวันนัดไต่สวนครั้งแรก ให้ส่งสำเนาประกาศให้แก่คู่กรณีไม่น้อยกว่าสิบห้าวันก่อนวันนัด

(๑๑) ก่อนศาลมีคำวินิจฉัย คู่กรณีอาจยื่นบัญชีระบุงพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ แต่ต้องยื่นเสียก่อนวันที่ศาลกำหนดว่าจะมีคำวินิจฉัยไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

(๑๒) ศาลอาจกำหนดให้มีการตรวจพยานหลักฐานก่อนก็ได้ แต่ต้องแจ้งคู่กรณีทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบห้าวันก่อนวันนัดตรวจพยานหลักฐาน

(๑๓) ศาลอาจกำหนดให้พยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญที่ต้องมาเบิกความเสนอบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าต่อศาลตามประเด็นที่ศาลกำหนดหรือที่ศาลอนุญาตให้คู่กรณีฝ่ายที่ร้องขอกำหนด โดยให้ส่งต้นฉบับบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าต่อศาล และสำเนาแก่คู่กรณีฝ่ายอื่นเพื่อทราบก่อนวันนัดสืบพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

(๑๔) คำวินิจฉัยของศาลและความเห็นส่วนตัวของตุลาการทุกคน ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มิคำวินิจฉัย

๘.๒.๒ หากมีการใช้ดุลพินิจ การใช้ดุลพินิจสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลและหลักนิติธรรม อย่างไร

การใช้ดุลพินิจขององค์คณะตุลาการต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม โดยปราศจากอคติทั้งปวง

๘.๒.๓ ในการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ใช้หลักกระจายอำนาจ หรือมอบอำนาจเพื่อให้ประชาชนได้รับการบริการที่สะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ อย่างไร ไม่มี

๘.๓ มีระบบการตรวจสอบและคานอำนาจอย่างไรบ้าง

๘.๓.๑ มีระบบการตรวจสอบการปฏิบัติงานภายในหรือไม่ อย่างไร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเป็นตำแหน่งซึ่งรัฐธรรมนูญกำหนดให้อยู่ภายใต้การตรวจสอบการใช้อำนาจโดยองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญด้วย

๘.๓.๒ มีกระบวนการร้องเรียนจากบุคคลภายนอกหรือไม่ อย่างไร

มีการยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยต้องเป็นบุคคล คณะบุคคล หรือองค์กรตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ถ้าผู้นั้นเห็นว่าการละเมิดนั้นเป็นผลจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน และให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ แต่หากบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ อันเนื่องจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้น ย่อมมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีได้เอง

๙. การจัดทำกฎหมายลำดับรอง

๙.๑ ได้จัดทำแผนในการจัดทำกฎหมายลำดับรอง กรอบระยะเวลา ตลอดจนกรอบสาระสำคัญของกฎหมายลำดับรองนั้นหรือไม่ ได้ยกร่างกฎหมายลำดับรองในเรื่องใดบ้าง

๙.๒ มีกรอบในการตราอนุบัญญัติเพื่อป้องกันการขยายอำนาจหน้าที่ของรัฐหรือเพิ่มภาระแก่บุคคลเกินสมควรอย่างไร

มาตรา	กำหนดเวลา
<p>มาตรา ๗๗ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้องค์การอิสระแต่งตั้งและส่งชื่อผู้แทนให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาเพื่อประกอบเป็นคณะกรรมการสรรหาตามมาตรา ๑๑</p>	<p>องค์การอิสระแต่งตั้งและส่งชื่อผู้แทนเพื่อเป็นคณะกรรมการสรรหาภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ</p>
<p>มาตรา ๗๗ วรรคสามและวรรคสี่</p> <p>ภายในสิบห้าวันนับแต่วันพ้นจากระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการสรรหาพิจารณาและวินิจฉัยว่าประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับผู้ใดขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญหรือไม่</p> <p>ในกรณีที่คณะกรรมการสรรหามีคำวินิจฉัยว่าประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ใดขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งตั้งแต่วันถัดจากวันที่คณะกรรมการสรรหามีคำวินิจฉัย และเพื่อประโยชน์ในการรับบำเหน็จตอบแทนตามมาตรา ๒๖ ให้ถือว่า การพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวเป็นการพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุลาออก</p>	<p>คณะกรรมการสรรหาพิจารณาและวินิจฉัยว่าประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับผู้ใดขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญหรือไม่ภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ</p>
<p>มาตรา ๗๘ ให้คณะกรรมการสรรหาตามมาตรา ๗๗ ดำเนินการสรรหาผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามจำนวนที่ยังว่างอยู่ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีคำวินิจฉัยตามมาตรา ๗๗</p>	<p>กรณีที่คณะกรรมการสรรหามีคำวินิจฉัยว่าประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ใดขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ ให้ดำเนินการสรรหาผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ดำรงตำแหน่ง</p>

มาตรา	กำหนดเวลา
	ตุ ล า ก า ร ศ า ล รัฐธรรมนูญตามจำนวน ที่ยังว่างอยู่ภายใน ๓๐ วัน นับ แต่ วัน ที่ มี คำวินิจฉัย

๑๐. การรับฟังความคิดเห็น

 มีการรับฟังความคิดเห็น ไม่ได้รับฟังความคิดเห็น

รายละเอียดของการรับฟังความคิดเห็นปรากฏตามเอกสารสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น

ขอรับรองว่าการเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้ดำเนินการตาม
แนวทางการรับฟังความคิดเห็นประกอบการจัดทำร่างกฎหมายและการวิเคราะห์ผลกระทบ
ที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายตามมาตรา ๗๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๖๐

(นายมีชัย ฤชุพันธุ์)

ประธานกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

กันยายน ๒๕๖๐

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๘๗๖ (นายนาถะฯ)

โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๑๒๖๒